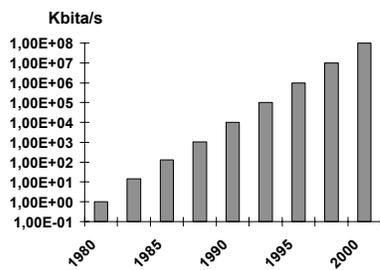

STRUKTURNO KABLIRANJE U POSLOVNIM GRAĐEVINAMA

Porijeklo strukturnog kabliranja

1

Širina prijenosnog pojasa

2

Faktori koji utječu na povećanje potrebne širine prijenosnog pojasa

Povećano korištenja telekomunikacijskih usluga

- povećanje broja korisnika
 - telefoni
 - računala
- povećanje potreba za telekomunikacijskim uslugama
 - baziranje poslovanja na telekomunikacijskim uslugama
 - povećanje procesorske snage na svim razinama (pogotovo PC)

3

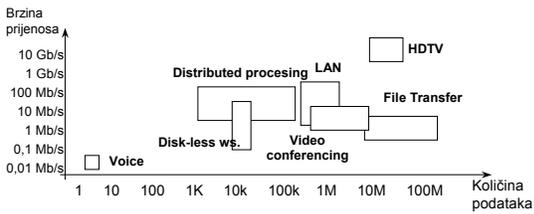
Faktori koji utječu na povećanje potrebne širine prijenosnog pojasa

Uvođenje novih aplikacija

- disk-less PC
- distribuirane aplikacije (client-server)
- distribuirane baze podataka
- distribucija softwera
- CAD/CAM
- grafička korisnička sučelja (GUI)
- prijenos žive slike: telemedicina, video conferencing, videotelefonija
- multimedijske aplikacije
- Internet: WWW, Java, VRML
- interaktivne igre

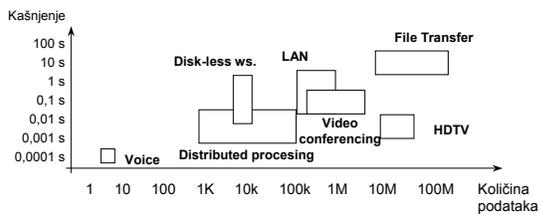
4

Raznolikost zahtjeva: količina podataka

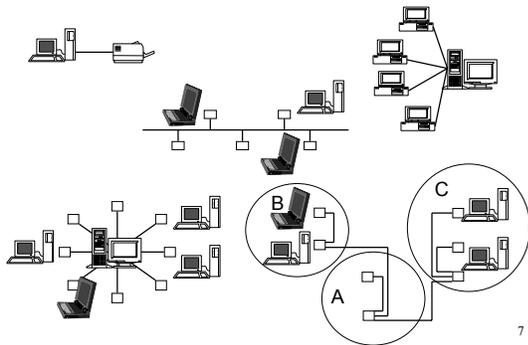
5

Raznolikost zahtjeva: kašnjenje

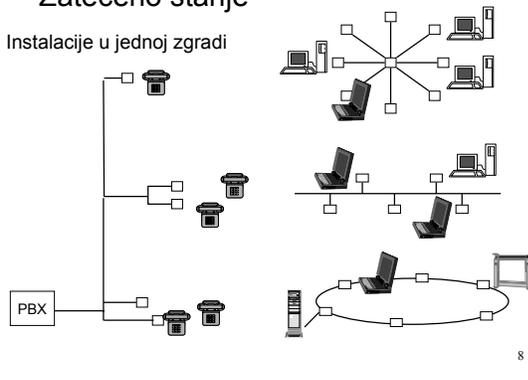
6

Složenost instalacija lokalnih računalskih mreža

Zatečeno stanje

Instalacije u jednoj zgradi

Problemi kod namjenskog kabliranja

- ◆ kod preseljenja zaposlenika potrebno je osigurati novu vezu
- ◆ kabelski sustavi zavise o opremi ili protokolima
- ◆ pojedini sustavi su bili dobavljivi od malog broja (ili samo jednog) dobavljača
- ◆ zaštita investicije: promjena opreme najčešće je zahtijevala promjenu u kabliranju

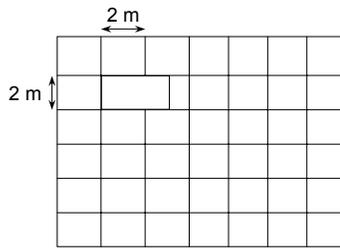
9

Strukturno kabliranje

- ◆ zasičeno
- ◆ generičko
- ◆ fleksibilno

10

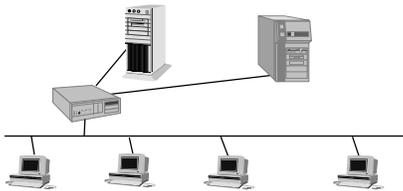
Zasičeno kabliranje

$$\text{CHURN FAKTOR} = \frac{\text{BROJ PROMJENA RADNOG MJESTA}}{\text{UKUPAN BROJ ZAPOSLENIH}}$$

11

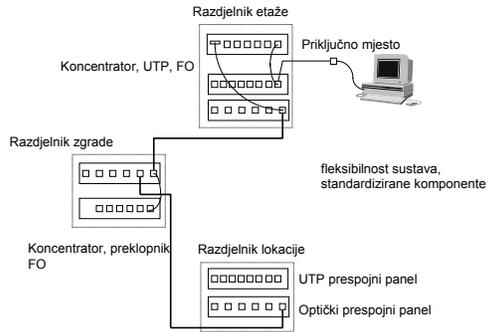
Generičko kabliranje

- ◆ Različite tehnologije, ISTI kabeli !

12

Fleksibilnost sustava

13

Strukturalno kabliranje

GENERIČKO KABLIRANJE
ZASIĆENO KABLIRANJE
FLEKSIBILNOST SUSTAVA

**STRUKTURNO
KABLIRANJE**

14

Strukturalno kabliranje kao dio zgrade

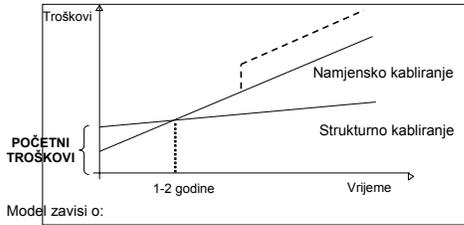
Instalacije:

- ◆ napajanje i rasvjeta,
- ◆ grijanje,
- ◆ telefonija,
- ◆ instalacije za prijenos podataka

} Strukturalno kabliranje

15

Zaštita investicije

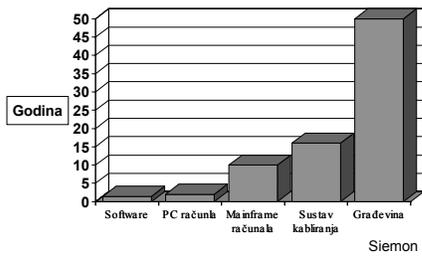
Model zavisi o:

- početnom broju priključaka
- povećanju broja korisnika
- broju različitih korištenih tehnologija
- broju selidbi i promjena radnih mjesta

16

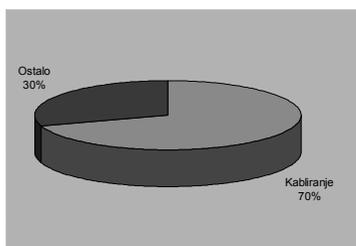
Životni ciklusi

Siemon

17

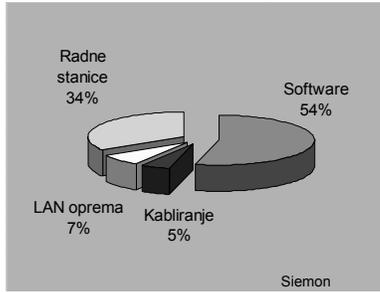
Prekid rada u lokalnim mrežama

Siemon

18

Struktura investicije u loklanu mrežu

19

Zahtjevi za prijenosnim sustavom

- ◆ podrška prijenosu glasa i podataka
- ◆ podržavati aktualnu tehnologiju
- ◆ visoka propusnost za potrebe u budućnosti
- ◆ lagani, tanki i fleksibilni kabeli
- ◆ oko 15 godina predviđeni vijek trajanja
- ◆ podrška promjenama i preseljenju
- ◆ minimaliziranje troškova spajanja na instalaciju
- ◆ poštivanje građevinskih propisa (zaštita od požara)

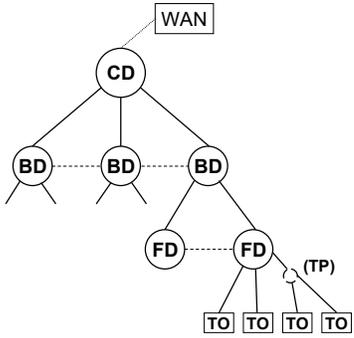
20

STRUKTURNO KABLIRANJE U POSLOVNIM GRAĐEVINAMA

POJMOVI I DEFINICIJE

21

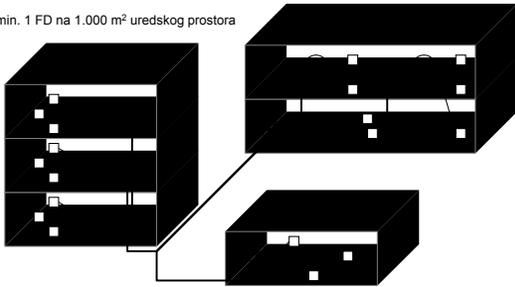
Arhitektura i terminologija

22

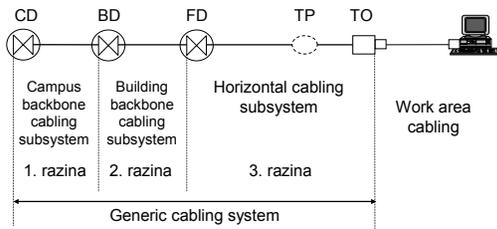
Funkcije razdjelnika

min. 1 FD na 1.000 m² uredskog prostora

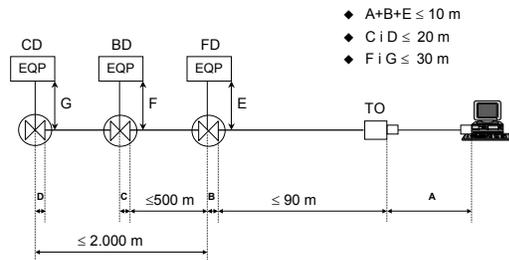
23

Komponente sustava

24

Dimenzije sustava

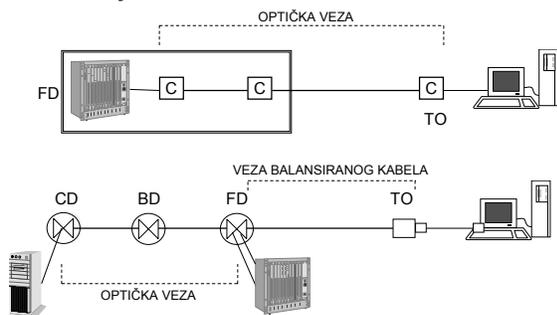
25

Veze u sustavu

- ◆ veze u sustavu definiraju zahtjeve za prijenosne karakteristike strukturnog kabliranja
- ◆ za neku aplikaciju potrebno je definirati odgovarajuću klasu veze
- ◆ kvaliteta veze ostvaruje se ispravnim projektiranjem i instalacijom
- ◆ unutar veze mogu se koristiti kabeli različitih prijenosnih karakteristika, ali ne i različitih karakterističnih impedancija
- ◆ veze se definiraju između sučelja sustava

26

Primjeri veza u sustavu

27

Kategorije kabela i opreme, klase aplikacija

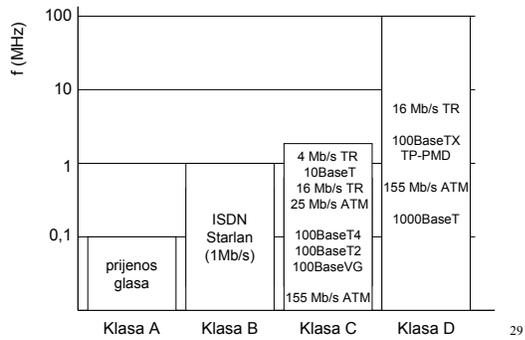
- ◆ Kategorija 3 : do 16 MHz, aplikacije do 10 Mbita/s
- ◆ Kategorija 4 : do 20 MHz, aplikacije do 16 Mbita/s
- ◆ Kategorija 5 : do 100 MHz, aplikacije do 100 Mbita/s
- ◆ Kategorija 6 : do 250 MHz, aplikacije do 250 Mbita/s
- ◆ Kategorija 7 : do 600 MHz, aplikacije do 600 Mbita/s

KLASA	MAKSIMALNA UDALJENOST	FREKVENCIJA SIGNALA
A	3 km	100 kHz
B	260 m	1 MHz
C	160 m	16 MHz
D	100 m	100 MHz
OPTIČKA KLASA	2 km	

ISO/EN klase aplikacija

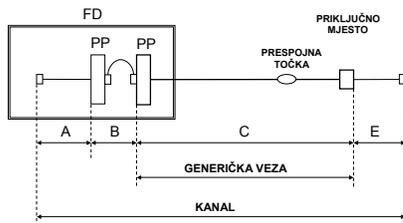
28

Postojeće aplikacije

29

Osnovna veza, generička veza i kanal

30

Preporuke za kabele i konektore

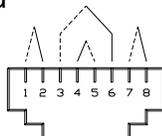
KABELI		KONEKTORI
100 Ω upareni		RJ45
120 Ω upareni		RJ45
150 Ω upareni		Token Ring
50/125 μm višemedni optički kabel		SC ili ST
62.5/125 μm višemedni optički kabel		SC ili ST
jednomodni optički kabel		SC ili ST

PODSUSTAV	PRIJENOSNI MEDIJ	APLIKACIJE
HORIZONTALNI	UPARENI KABELI OPTIČKI KABEL	GLAS I PODACI PODACI
OKOSNICA ZGRADE	UPARENI KABELI OPTIČKI KABEL	GLAS I PODACI (NIŽE I SREDNJE FREKVENCije) PODACI
OKOSNICA LOKACIJE	UPARENI KABELI OPTIČKI KABEL	PBX GOTOVO SVE APLIKACIJE

31

Konfiguracija pinova na RJ45 konektoru

ISO 11801
EN 50173

T568A Par 3 (zeleno) Par 2 (narančasto) Par 4 (smeđa)
Par 1 (plavo)

EIA/TIA 568A

T568B Par 2 (narančasto) Par 3 (zeleno) Par 4 (smeđa)
Par 1 (plavo)

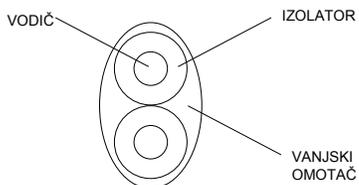

32

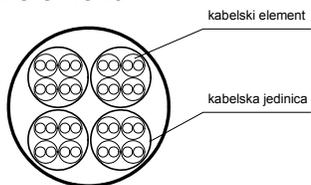
**STRUKTURNO KABLIRANJE U
POSLOVNIM GRAĐEVINAMA**

**PRIJENOSNI MEDIJI
PARIČNI BAKRENI KABELI**

Konstrukcija bakrenih kabela

Kabelski elementi

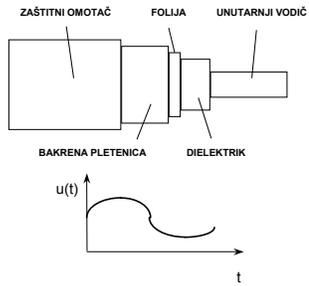

- ◆ kabel od istovrsnih kabelskih elemenata
- ◆ hibridni
- ◆ kompozitni

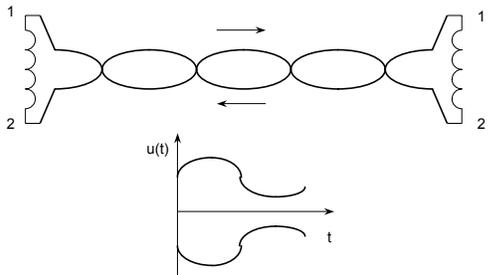
Vrste bakrenih kabela

- ◆ nesimetrični
- ◆ simetrični

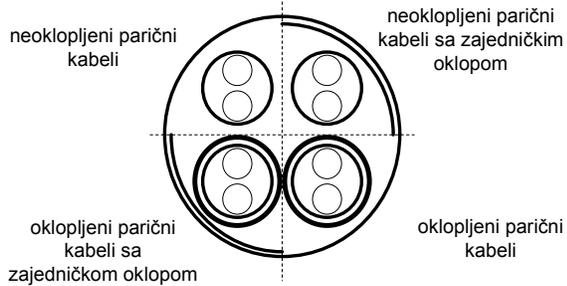
Nesimetrični (koaksijalni) kabeli

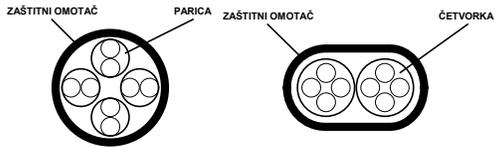
Simetrični (parični) kabeli

Podjela paričnih kabela

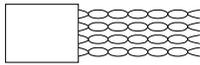

Kabelski elementi kod simetričnih kabela

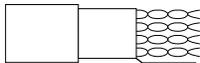

Oznake za parične kabele

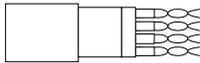
UTP

FTP
ScTP
S/UTP

STP
F/STP
S/STP

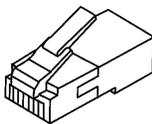
Konektori

za koaksijalne kabele

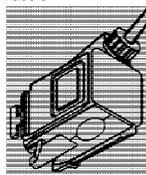

BNC

za parične kabele

RJ45

Token Ring IDC

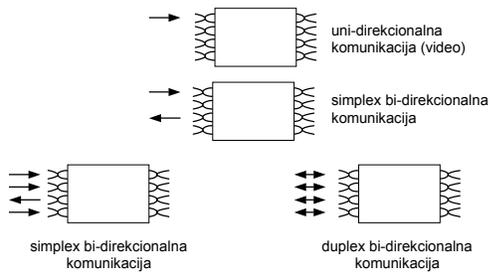
Koaksijalni ili parični kabeli?

- ◆ koaksijalni kabeli:
 - ◆ bolje prienosne karakteristike
 - ◆ manje osjetljivi na smetnje i preslušavanje

◆ simetrični kabeli:
– jeftiniji, manjeg presjeka, fleksibilniji, jednostavniji za instalaciju

- ◆ popularnost zvjezdaste strukture
- ◆ postojeće kabliranje izvedeno paričnim kabelima

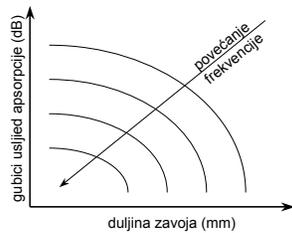
Načini prijenosa signala

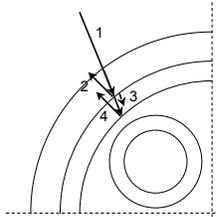
44

Neoklopljeni vs. oklopljeni I

- radio
- televizija
- walkie-talkie
- oprema za emitiranje
- VISOKE FREKVENCije**
- komputeri
- laserski pisaci
- medicinska oprema
- industrijske mašine
- SREDNJE FREKVENCije**
- linije za napajanje
- telefon
- motori
- triaci i tiristorski sistemi
- NISKE FREKVENCije**

Neoklopljeni vs. oklopljeni II

- 1 - upadni val
- 2 - reflektirani val
- 3 - apsorbirani val
- 4 - unutrašnja refleksija

Efektivnost oklopa ovisi o:

- materijalu od kojeg je oklop izveden
- debljini oklopa
- frekvenciji elektromagnetske smetnje
- udaljenosti od izvora smetnje
- strukture uzemljenja

Brzina prijenosa podataka i širina frekvencijskog pojasa

- ◆ brzina prijenosa podataka (Mbps)
 - ◆ izražava koliko se bitova može prenijeti u jedinici vremena
- ◆ širina frekvencijskog pojasa
 - ◆ određena opsegom frekvencija sinusoida potrebnih za generiranje digitalnih impulsa kojim se prenose bitovi podataka
- ◆ strukturno kabliranje propisuje upotrebu kabela sa širinom frekvencijskog pojasa od 100 MHz

STRUKTURNO KABLIRANJE U POSLOVNIM GRAĐEVINAMA

OPTIČKI KABELI

Prednosti optičkih kabela

- ◆ velika širina propusnog pojasa
- ◆ mala atenuacija signala (prijenos signala na veće udaljenosti)
- ◆ otpornost na elektromagnetske smetnje (EMI)
- ◆ ne stvara elektromagnetske smetnje (EMC)
- ◆ dielektrik - nema problema sa uzemljenjem
- ◆ mala težina
- ◆ male dimenzije
- ◆ sigurnost
- ◆ tajnost komunikacije mala težina

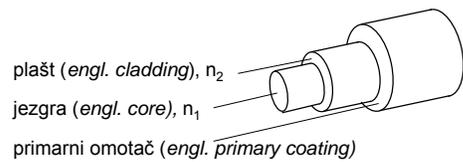
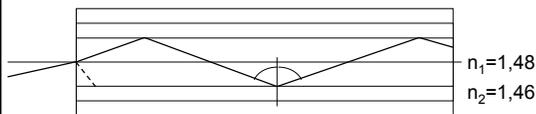
49

Osnovni parametri koji određuju propagaciju svjetlosti

- ◆ dimenzija vlakna
- ◆ sastav vlakna
- ◆ svojstva svjetlosti

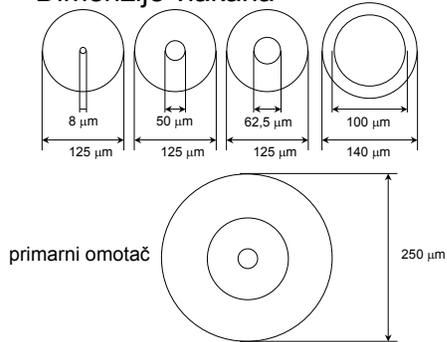
50

Optička vlakna - konstrukcija

51

Dimenzije vlakana

52

Materijali za izradu optičkih vlakana

- ◆ staklo
 - ◆ jezgra i plašt od stakla
 - ◆ dodavanjem nečistoća postižu se različiti indeksi loma
- ◆ staklo-plastika (*engl. plastic-clad silica - PSC*)
 - ◆ jezgra od stakla, plašt od plastike
- ◆ plastična vlakna
 - ◆ jezgra i plašt od stakla

53

Podjela vlakana prema faktoru loma jezgre

- ◆ višemodna sa stepenastom promjenom indeksa (*engl. multimode step index*)
- ◆ višemodna sa postupnom promjenom indeksa (*engl. multimode graded index*)
- ◆ jednomodana sa stepenastom promjenom indeksa (*engl. single-mode step index*)

54

Karakteristike vlakana

- ◆ disperzija
- ◆ širina prienosnog područja po kilometru
- ◆ atenuacija

55

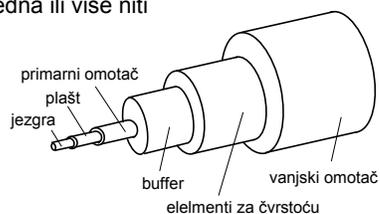
Mehaničke karakteristike vlakana

- ◆ dimenzije (promjer jezgre, plašta...)
- ◆ težina
- ◆ čvrstoća vlakana
 - ◆ dvostruko čvršća na vlak od čeličnih niti iste debljine
 - ◆ probleme izazivaju pukotine na površini!
- ◆ dozvoljeno opterećenje
- ◆ minimalni polumjer savijanja
 - ◆ 10 x promjer kabela
 - ◆ savijanje kabela uzrokuje:
 - ◆ mala povećanja atenuacije
 - ◆ smanjenje izdržljivost vlakana na vlačna naprezanja

56

Kabeli

- ◆ “ambalaža” u koju su zamotane jedna ili više niti

57

Elementi za čvrstoću

- ◆ *engl. strength members*
- ◆ kevlar
 - ◆ za pojedinačne niti
- ◆ čelik, fiberglass
 - ◆ više nitni kabeli
 - ◆ čelik je bolji, ali fiberglass omogućava galvansku odvojenost

58

Vanjski omotač

- ◆ PVC
- ◆ Polyethylene
- ◆ Polypropylene
- ◆ Naylor
- ◆ Teflon

59

Odabir odgovarajućeg optičkog kabela

- ◆ kabel za vanjsko ili unutarnje polaganje ili oboje?
- ◆ kakvi su zahtjevi pri instalaciji?
- ◆ utjecaji okoline?
- ◆ cijena?
- ◆ mehanički zahtjevi i zahtjevi s obzirom na utjecaj okoline u skladu s IEC 794-1 i IEC 794-2

60

Kabeli za unutarnje polaganje

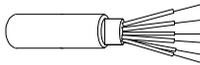
◆ Simplex

◆ Duplex

◆ Distribution

◆ Break Out

◆ zahtjevi pri instalaciji:

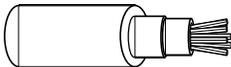
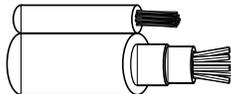
- ◆ Plenum
- ◆ Riser
- ◆ Light duty
- ◆ Heavy duty

61

Kabeli za vanjsko polaganje

◆ za vanjsko polaganje

- ◆ za zračno polaganje
- ◆ za ukopavanje
- ◆ za podvodno polaganje

◆ zahtjevi

- ◆ otpornost na vlagu
- ◆ zaštita od glodavaca
- ◆ UV zaštita
- ◆ temperaturno područje
- ◆ kabeli sa metalnim dijelovima ili potpuno dielektrički kabeli

62

Konektori i spojevi

◆ omogućuju spajanje elemenata sustava

◆ konektor - privremeni spoj

- ◆ spajanje kabela sa opremom
- ◆ za prespajanje sa drugim kabelom

◆ spoj (*engl. splice*) - trajni spoj dvije niti

- ◆ spajanje niti u duži segment
- ◆ spajanje niti na konektor itd.

63

Zahtjevi

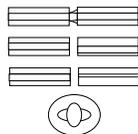
- ◆ mali gubici
- ◆ jednostavna i brza instalacija
- ◆ ponovljivost uvjeta spajanja
- ◆ konzistentnost
- ◆ ekonomičnost
- ◆ današnji standardi:
 - ◆ 0.2 dB za single mode
 - ◆ 0.3 do 1 dB za spojeve u LAN-ovima
 - ◆ 1 do 3 dB za low-cost aplikacije

64

Gubici na spojevima

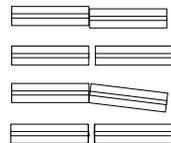
◆ neovisni o konektoru

- ◆ NA nepodudarnost
- ◆ necentriranost jezge
- ◆ različiti promjeri jezgara
- ◆ elipsoidnost jezgre

◆ ovisni o konstrukciji konektora

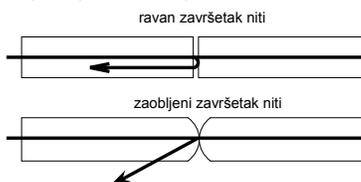
- lateralni pomak L/D
- dodirna odstupanja
- kutna odstupanja
- loša obrada krajeva vlakana

65

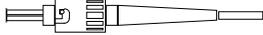
Gubici uzrokovani refleksijom na spoju

- ◆ pri prijelazu između dva medija dolazi do refleksije dijela energije
- ◆ povratni snop i do -11 dB kod aplikacija na jednomodnim kabelima
- ◆ zaobljavanje niti na krajevima

66

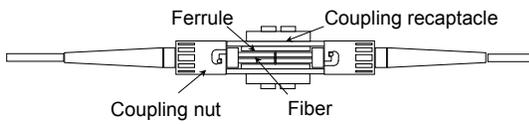
Osnovni dijelovi konektora

- ◆ Ferrulle: fiksira optičko vlakno
 - ◆ promjer 2,5 mm
 - ◆ materijali: keramika, plastika, nerđajući čelik
- ◆ kućište:
 - ◆ sa navojem
 - ◆ sa "bajunetom"
 - ◆ push-pull

67

Spoj dvaju konektora

- ◆ spojnik (*engl. coupling receptacle*)
 - ◆ omogućuje spoj dvaju konektora
 - ◆ simplex i duplex
 - ◆ istovrsni (SC/SC, ST/ST)
 - ◆ hibridni (SC/ST...)

68

Tehnike montiranja konektora

- ◆ sa smolama
 - ◆ epoksidne smole
 - ◆ dobra temperaturna i mehanička svojstva
 - ◆ složen i dugotrajan postupak
- ◆ mehaničke
 - ◆ manje kvalitetne, ali brže i jeftinije
- ◆ varenjem
 - ◆ kvalitetno, ali skupo
- ◆ pig tail
 - ◆ optička vlakna sa tvornički montiranim konektorima
 - ◆ na terenu se radi spajanje pomoću spoja

69

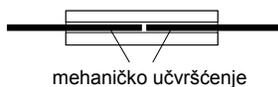
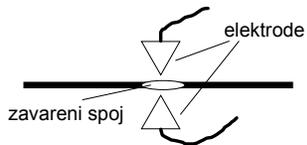
Tipovi konektora

- ◆ ST (AT&T) - IEC 60874-10
- ◆ SC (Nippon) - IEC 60874-19
- ◆ FC (Nippon)
- ◆ FDDI MIC (Medium Interface Connector)
- ◆ SMA (NATO, U.S. military, IEC)
- ◆ konektori za plastične optičke niti (ST, SMA, EIAJ RC-5720)
- ◆ spoj dvaju konektora (MMF, SMF) = 0,75 dB max.
- ◆ povratni gubici (MMF) = 20 dB min.
- ◆ povratni gubici (SMF) = 26 dB min.

70

Spojevi (*engl. splices*)

- ◆ fusion splice
 - ◆ gubici do 0,05 dB
 - ◆ skupa oprema
- ◆ mehanički spojevi
 - ◆ gubici 0,1 do 0,25 dB
 - ◆ jednostavni za montažu na terenu
- ◆ dozvoljena atenuacija (MMF i SMF) = 0,3 dB max.

71

Instalacijska oprema

- ◆ Fusion splicer
- ◆ Mašina za poliranje
- ◆ Mikroskop
- ◆ Razni alati za instalaciju
- ◆ Elementi za organizaciju kabela

72

Aplikacije na MMF

850 nm		1300 nm	
4 Mb/s	Token Ring		
10 Mb/s	FOIRL		
	10BaseFL/FB		
16 Mb/s	Token Ring		
		52 Mb/s	ATM
100 Mb/s	100BaseVG AnyLAN	100 Mb/s	100BaseVG AnyLAN
			100BaseFX
			FDDI
		133 Mb/s	FiberChannel
155 Mb/s	ATM	155 Mb/s	ATM
266 Mb/s	FiberChannel	266 Mb/s	FiberChannel
531 Mb/s	FiberChannel		
622 Mb/s	ATM	622 Mb/s	ATM
1000 Mb/s	1000BaseSX	1000 Mb/s	1000BaseLX
1062 Mb/s	FiberChannel		

73

Aplikacije na SMF

1310 nm	
52 Mb/s	ATM
155 Mb/s	ATM
266 Mb/s	FiberChannel
531 Mb/s	FiberChannel
622 Mb/s	ATM
1000 Mb/s	1000BaseLX
1062 Mb/s	FiberChannel

74

MMF ili SMF?

◆ MMF

- ◆ norme za pojedine aplikacije definiraju:
 - ◆ minimalnu dužinu kanala
 - OLB
 - širina prijenosnog pojasa
 - ◆ korištenjem komponenti sa manjom atenuacijom postižu se veće dužine kanala

◆ SMF

- ◆ najnoviji trend u LAN-ovima
- ◆ rezerva za budućnost

75

STRUKTURNO KABLIRANJE U POSLOVNIM GRAĐEVINAMA

PROJEKTIRANJE VEZA, PROJEKTIRANJE I INSTALIRANJE SUSTAVA

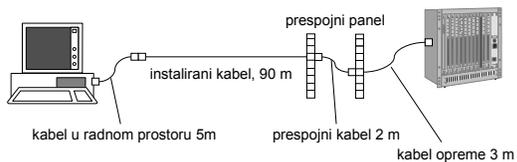
76

ANSI/EIA/TIA 568A/TSB67 model

- ◆ kvalitete kableske veze specificira se na temelju kvalitete pojedinih komponenti
- ◆ dvije mjerne konfiguracije:
 - ◆ osnovna veza - max. 90 m instaliranog kabela i po 2 m kabela za priključenje mjerne opreme (točno definirane prijenosne karakteristike)
 - ◆ kanal - max. 90 m instaliranog kabela i priključni kabeli u razdjelniku i korisnikovom radnom prostoru
- ◆ pet kategorije komponenti:
 - ◆ kategorije 3, 4, 5, 6 i 7

77

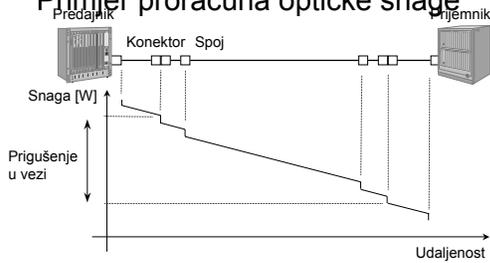
Primjer projektiranja veze klase D opremom kat. 5

- ◆ Prigušenje (100 MHz) = 90 m kabela + 2 m prespoj. kabela + 3 para konektora
= 19.8 dB + 0.66 dB + 1.2 dB = **21.66 dB**

78

Primjer proračuna optičke snage

- ◆ Prigušenje = $1500 \text{ m} \cdot 1.0 \text{ dB/km} + 2 \cdot 0.3 \text{ dB} + 2 \cdot 0.5 \text{ dB}$
 $= 1.5 \text{ dB} + 0.6 \text{ dB} + 1.0 \text{ dB} = \mathbf{3.1 \text{ dB}}$
- ◆ Širina p. područja = $500 \text{ MHz km} / 1.5 \text{ km} = \mathbf{333.33 \text{ MHz}}$

79

Kvalitetna instalacija= dobar dizajn + ...

- ◆ dizajn definiran u ISO/IEC 11801, EN 50173, ANSI/EIA/TIA 568-A
- ◆ kabliranje u poslovnim zgradama koje podržava razne analogne i digitalne telekomunikacijske servise uključujući i prijenos govora
- ◆ sadrže zahtjeve za komponente kabliranja (kabeli i konektori), dizajn veza i prijenosne karakteristike instaliranog sustava
- ◆ dobar dizajn = pravilan odabir komponenti kojima se izvodi kabliranje i njihova konfiguracija

80

...

- ◆ sigurnost
- ◆ planiranje
 - ◆ mora se osigurati podrška svim servisima unutar zgrade
- ◆ osiguranje kvalitete
 - ◆ detaljni zahtjevi za kabliranje
- ◆ administracija kablinskih veza i prespoja
- ◆ provjera kvalitete instaliranog kabliranja
- ◆ dokumentacija
- ◆ održavanje i popravci

81

...

- ◆ instalacija
 - ◆ postupci kojima se osigurava tražena kvaliteta instaliranog kabliranja
- ◆ zahtjevi za razmakom komponenti
- ◆ EMC
- ◆ uzemljenje

82

Sigurnost

- ◆ zahtjevi glede sigurnosti imaju najveću težinu
- ◆ zahtjevi na sigurnost:
 - ◆ generalni zahtjevi
 - ◆ zahtjevi kod primjene optičkih kabela
 - ◆ zahtjevi kod primjene metalnih kabela

83

Generalni zahtjevi

- ◆ informacije o lokaciji
 - ◆ lokacija i granice područja sa opasnostima
 - ◆ postupci kod rada u područjima sa opasnostima i na granicama tih područja
 - ◆ putovi za evakuaciju
- ◆ zaštita od požara
- ◆ zaštita od električkog šoka
- ◆ zaštita od opasnih tvari
- ◆ zaštita od opasnog djelovanja svjetla

84

Zaštita od požara

- ◆ požarna svojstva kabela moraju biti poznata
- ◆ razlika u požarnim svojstvima kabela za vanjsko i unutarnje polaganje
 - ◆ kabele za vanjsko polaganje - gorivi omotač (polietilen)
 - ◆ kabele za unutarnje polaganje - moraju zadovoljiti odgovarajuće propise o negorivosti
- ◆ razlika u toksičnosti i korozivnosti prilikom gorenja
- ◆ prilikom prolaska kabela kroz požarne zone integritet granice mora ostati sačuvan

85

Projektna dokumentacija i dokumentacija na gradilištu

- ◆ Zakonu o građenju
- ◆ Poštivanje strukture kabliranja
- ◆ Podjela na aktivnu i pasivnu opremu

86

Administriranje

Redni broj	Kabel	Krajnje točke	[m]
1.	=L3-W9901	+99-MC1-B7 +99-TO9901	60
2.	=L3-W9902	+99-MC1-B7 +99-TO9902	60
3.	=L3-W9903	+99-MC1-B7 +99-TO9903	46
4.	=L3-W9904	+99-MC1-B7 +99-TO9904	37
5.	=L3-W9905	+99-MC1-B7 +99-TO9905	32
6.	=L3-W9906	+99-MC1-B7 +99-TO9906	27

Projektna dokumentacija

=L3-P1-X2

Spojne liste

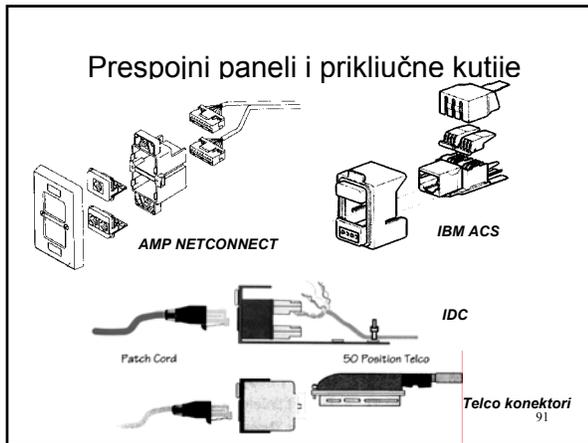
=L3-TO23-W1

Izvedeni sustav

=L3-TO23-X1

87

Prespoini paneli i priključne kutije

Organiziranje kabela

